

Sondaj privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației, mai 2011

Sinteză

Standardele de creditare¹ au înregistrat o ușoară relaxare în T1/2011 pentru toate tipurile de credite, cu excepția celor destinate achiziției de locuințe și terenuri. Termenii creditării au fost relaxați în cazul creditelor acordate populației, dar au avut o evoluție mixtă în cazul celor acordate companiilor. Cererea de credite a fost în creștere pentru toate categoriile de debitori.

A. Sectorul companiilor nefinanciare

- **Standardele de creditare** au înregistrat o ușoară tendință de relaxare în T1/2011. Pentru T2/2011, instituțiile de credit anticipează continuarea acestei evoluții pentru toate categoriile de credite, cu excepția celor pe termen lung acordate corporațiilor.
- **Termenii creditării** au înregistrat modificări modice, atât în sensul relaxării (prin diminuarea spread-ului față de ROBOR 1M), cât și în sensul înăsprii (prin majorarea primei de risc și a solicitărilor de colateral).
- **Cererea de credite** a companiilor nefinanciare și-a continuat traiectoria pozitivă și în T1/2011, fiind susținută de consolidarea cererii de credite pe termen scurt. În opinia băncilor, cererea pentru această clasă de credite se va majora și în T2/2010.
- **Riscurile asociate** companiilor au fost în scădere pentru sectoarele energetic, industrie și agricultură în T1/2011, conform aprecierii băncilor.

B. Sectorul populației

- **Standardele de creditare** au avut o evoluție mixtă în T1/2011: (i) au fost păstrate la același nivel în cazul creditelor pentru achiziția de locuințe și terenuri și (ii) au fost relaxate în cazul creditelor de consum. Băncile prevăd o relaxare a standardelor de creditare în T2/2011 pentru ambele categorii de credite.
- **Termenii creditării** au vizat diminuarea costurilor aferente creditării (altele decât cele cu dobânzile), atât pentru creditele ipotecare, cât și pentru cele de consum. Suplimentar, în cazul primei categorii, băncile au apelat la: (i) majorarea ponderii creditului în valoarea garanției imobiliare (*loan-to-value*) și (ii) diminuarea spread-ului ratei medii de dobândă față de ROBOR 1M.
- **Cererea de credite** s-a consolidat pentru creditele imobiliare și a revenit pe o traiectorie pozitivă în cazul creditelor de consum. Tendința este așteptată să continue și în T2/2011.

¹A se vedea Anexa pentru aspecte legate de caracteristicile și terminologia sondajului. Aprecierile privind standardele și termenii creditării, cererea de credit sau riscurile asociate creditării sunt realizate prin prisma soldului conjunctural, care se calculează pe baza răspunsurilor băncilor în aceste privințe (pentru detalii a se vedea Anexa).

A. Creditarea companiilor nefinanciare

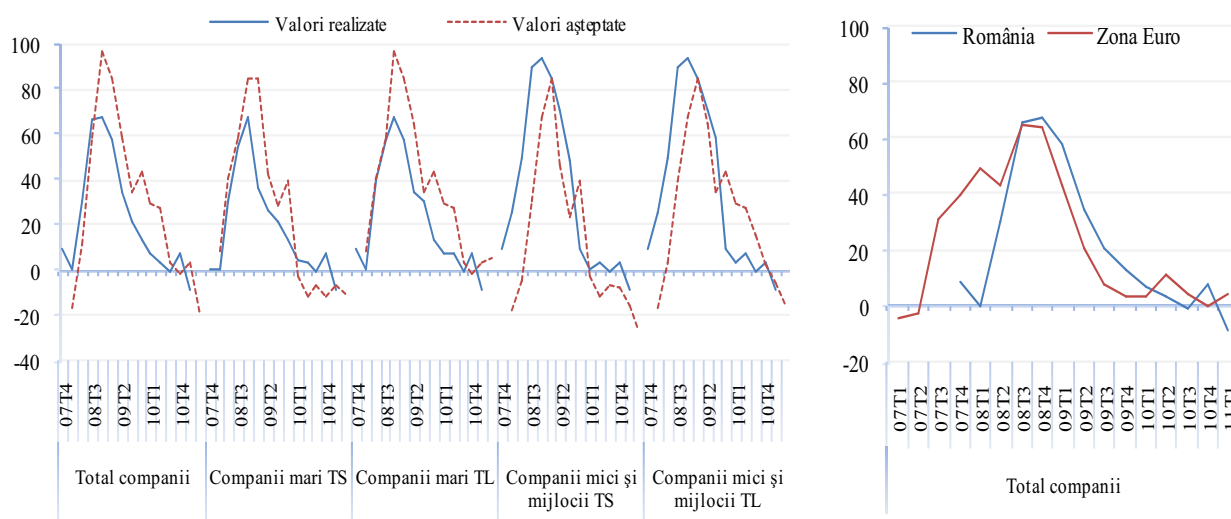
A1. Standardele de creditare

La nivel agregat, standardele de creditare au fost relaxate, însă amploarea modificărilor a fost redusă (circa 10 la sută în procent net, Grafic 1). Conform băncilor, pentru T2/2011 se prevede o relaxare suplimentară a standardelor de creditare.

În structură, în T1/2011 băncile nu au avut un comportament diferențiat față de debitori - IMM sau corporații. Cu excepția creditelor pe termen lung destinate corporațiilor, băncile anticipă o relaxare a standardelor de creditare pentru T2/2011.

În zona euro, standardele de creditare au cunoscut o ușoară înăsprire (Grafic 1). Acest proces a afectat în principal companiile de dimensiuni mari, în timp ce standardele de creditare pentru IMM au rămas relativ neschimbate. Pentru T2/2011, instituțiile de credit prevăd o înăsprire adițională, de amploare redusă, atât pentru IMM-uri, cât și pentru corporații.

Grafic 1: Modificări ale standardelor de creditare (procent net (%))

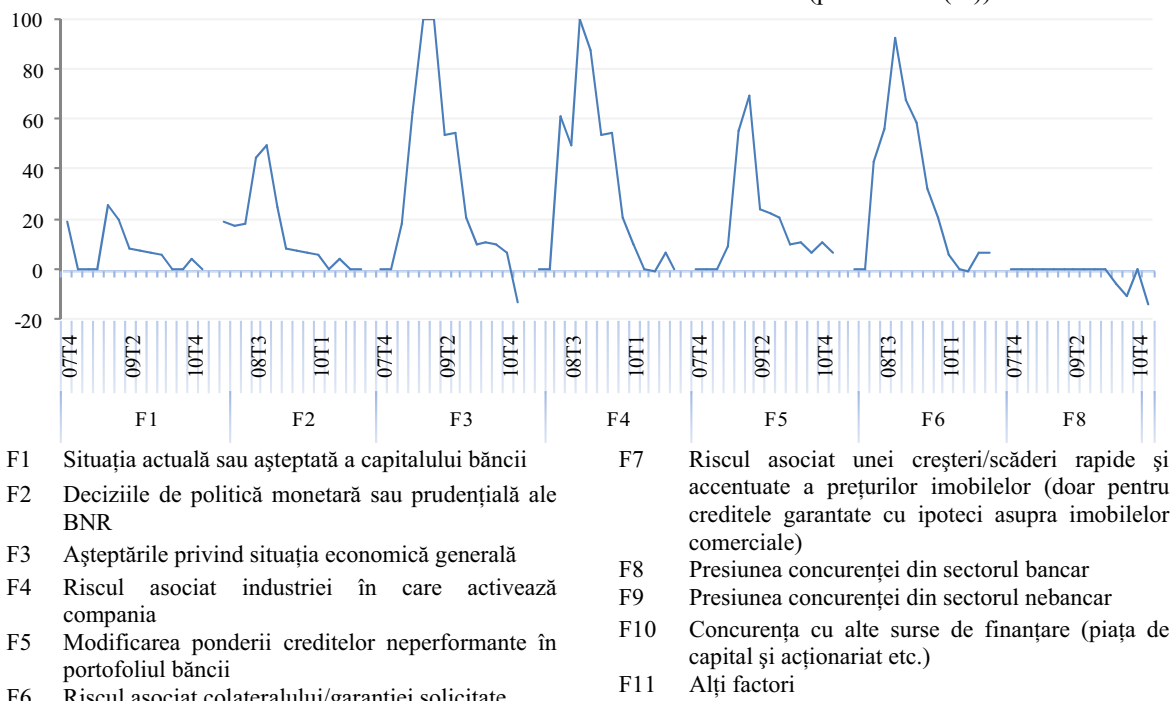

Sursa: BCE, *The Euro Area Bank Lending Survey*, aprilie 2011

Notă: - valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare
- valorile așteptate privesc atât standardele de creditare, cât și termenii creditării

Principalul factor care a contribuit la relaxarea standardelor de creditare vizează așteptările privind situația economică generală (Grafic 2). De asemenea, modificarea ponderii creditelor neperformante și riscul asociat colateralului au fost luate în considerare de către unele instituții de credit (procent net sub 10 la sută), în sensul înăsprii standardelor de creditare.

Grafic 2: Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare (procent net (%))

Notă: - valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare
 - factorii F7, F9, F10 și F11 nu au suferit schimbări

A2. Termenii creditării

Băncile au avut în T1/2011 un comportament mixt, acționând atât în sensul relaxării unor termeni de creditare, cât și al înăsprii altora, modificările fiind însă de o amplitudine mică (Grafic 3). Spread-ul mediu al ratelor de dobândă față de ROBOR 1M a fost redus pentru cel de-al patrulea trimestru consecutiv, în timp ce continuarea apetitului redus la risc al băncilor a plecat pentru creșterea primei de risc, dar și pentru solicitări adiționale de colateral.

Conform raportării băncilor, nivelul LTV² (*loan to value*) pentru creditele aflate în portofoliu la T1/2011 și care sunt garantate exclusiv cu ipotecă se situează la 73,6 la sută. În cazul creditelor nou acordate în T1/2011, nivelul indicatorului s-a situat la 77,7 la sută (în creștere cu circa 11 puncte procentuale față de trimestrul precedent).

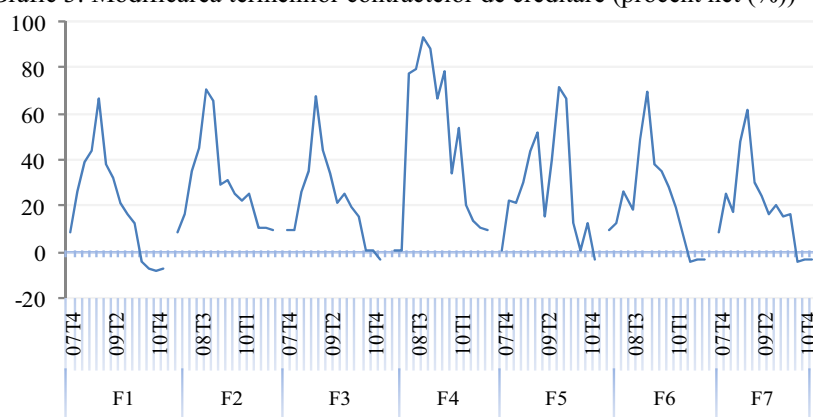
Estimarea pentru pierderea în caz de nerambursare (LGD³) aferentă creditelor care au intrat în starea de nerambursare⁴ în T1/2011 este de aproximativ 31 la sută.

² Datele referitoare la nivelul LTV trebuie interpretate cu prudență, având în vedere eșantionul redus de credite garantate exclusiv cu active imobiliare pentru care este calculat acest indicator.

³ Informația despre LGD pentru creditele acordate atât companiilor, cât și populației, trebuie interpretată cu prudență, având în vedere: (i) seria scurtă de date disponibile la bănci pentru a cuantifica acest indicator, (ii) metodologiile băncilor în curs de dezvoltare pentru calcularea LGD și (iii) problemele inerente primelor raportări ale indicatorului.

⁴ Starea de nerambursare este definită conform Regulamentului BNR nr. 15/2006.

Grafic 3: Modificarea termenilor contractelor de creditare (procent net (%))

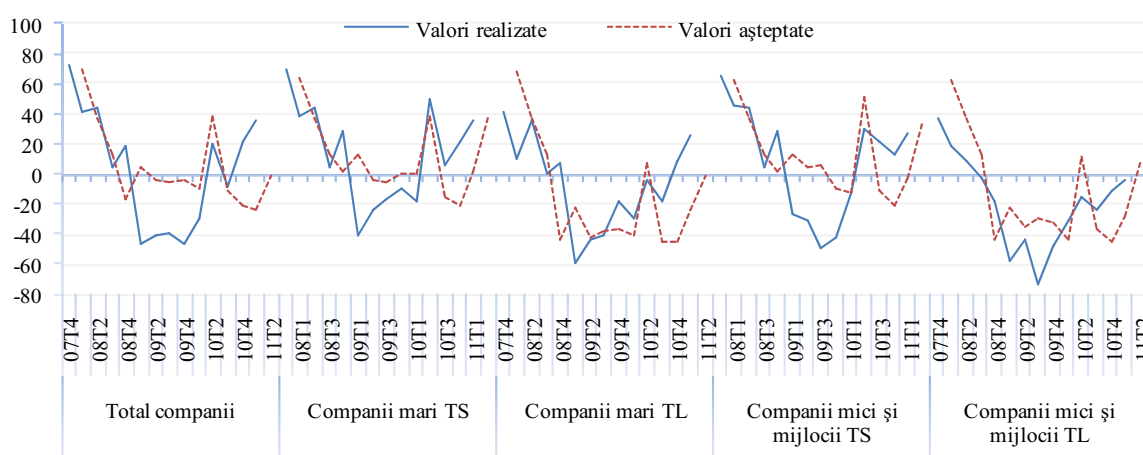
- F1 Spread-ul ratei medii de dobândă a creditului față de ROBOR 1M
- F2 Prima solicitată pentru creditele mai riscante
- F3 Plafon maxim pentru valoarea creditului
- F4 Cerințele de colateral/garanții
- F5 Clauze contractuale
- F6 Scadența maximă
- F7 Costurile creditării, altele decât dobânzile (comisioane, etc.)

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a termenilor de creditare

A3. Cererea de credite

La nivel agregat, cererea de credite a companiilor nefinanciare și-a continuat în T1/2011 traiectoria pozitivă începută în trimestrul precedent (Grafic 4). Ca urmare a persistenței acestei tendințe, băncile și-au ajustat așteptările, prevăzând pentru T2/2011 menținerea cererii relativ la același nivel.

Grafic 4: Dinamica cererii de credite (procent net (%))

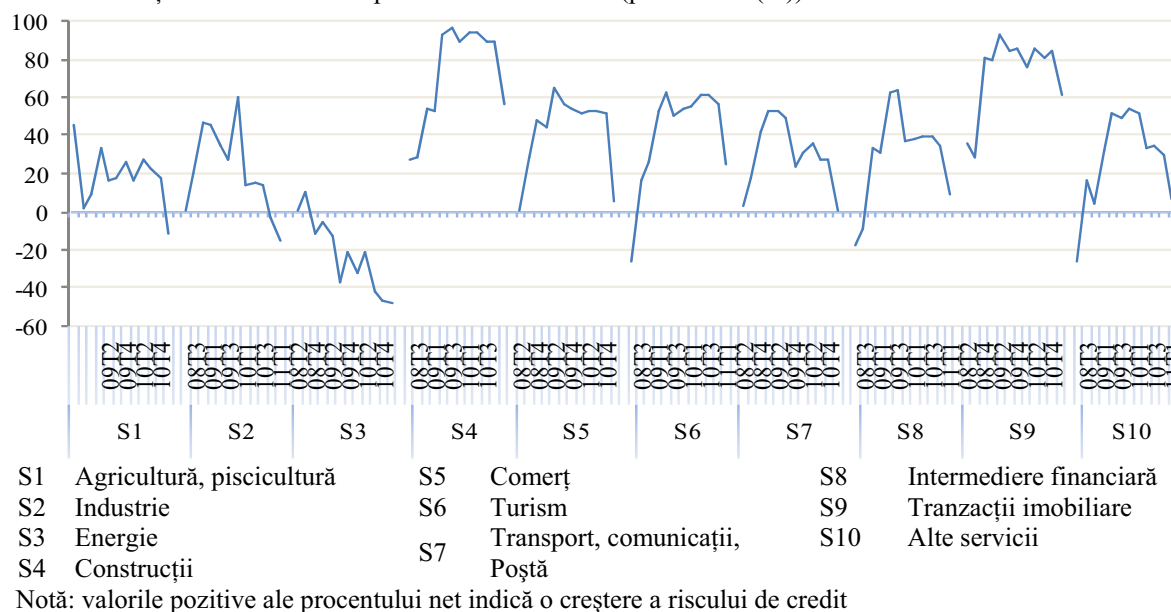
Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o creștere a cererii de credite

În structură, cererea s-a consolidat în T1/2011 pe componenta creditelor acordate pe termen scurt. Companiile mari înregistrează o cerere în creștere și pentru resursele pe termen lung, spre deosebire de IMM. Potrivit băncilor, pentru T2/2011 se așteaptă continuarea acestei evoluții, dar și o ușoară revenire a cererii pentru sursele de finanțare pe termen lung

A4. Evoluții ale riscului de credit asociat creditării companiilor nefinanciare

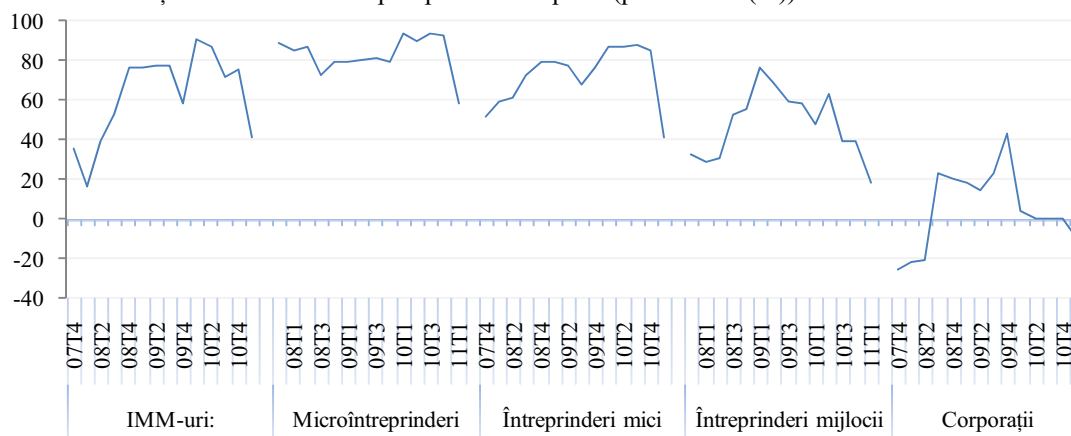
Conform băncilor, în T1/2010, riscul de credit a scăzut cu precădere pentru companiile care activează în sectorul energetic și pentru prima dată în cazul celor din industrie, agricultură și piscicultură. Sectoarele imobiliare și construcții se mențin și în acest trimestru în categoria domeniilor de activitate cu cel mai mare risc de credit (Grafic 5). Comparativ cu perioadele anterioare, se remarcă o ameliorare a percepțiilor băncilor vis-à-vis de toate sectoarele de activitate.

Grafic 5: Evoluția riscului de credit pe ramuri de activitate (procent net (%))

În funcție de dimensiunea companiei, percepția privind riscul de credit asociat corporațiilor a înregistrat o ușoară scădere (pentru prima dată din T2/2008). Sectorul IMM a rămas perceput ca având un grad ridicat de risc (Grafic 6).

Grafic 6: Evoluția riscului de credit pe tipuri de companii (procent net (%))

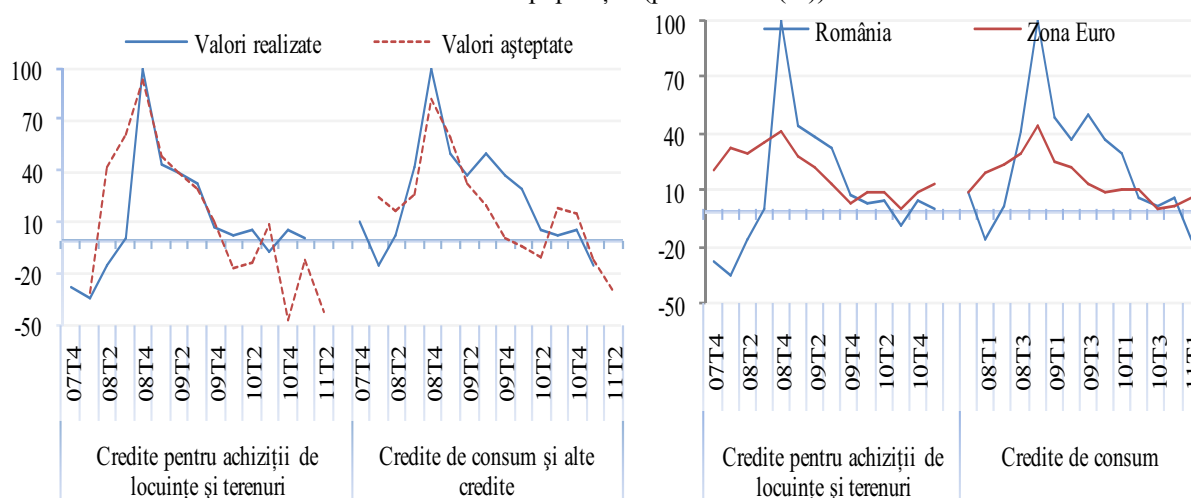
Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o creștere a riscului de credit

B. Creditarea populației

B1. Standardele de creditare

Standardele de creditare pentru creditele de consum au fost relaxate în T1/2011, pentru prima dată de la jumătatea anului 2008. În schimb, băncile au optat pentru menținerea neschimbată a standardelor de creditare pentru creditele destinate achiziției de locuințe și terenuri (Grafic 7). Băncile autohtone sunt mai puțin restrictive comparativ cu cele din zona euro, indiferent de tipul creditului. Este posibil ca anul 2011 să reprezinte încheierea ciclului de înăspriri aplicate standardelor de creditare, instituțiile de credit anticipând o relaxare a acestora pentru ambele categorii de credite în T2/2011.

Grafic 7 - Modificarea standardelor de creditare a populației (procent net (%))

Sursa: BCE, *The Euro Area Bank Lending Survey*, aprilie 2011

Notă: - valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare
- valorile așteptate privesc atât standardele, cât și termenii creditării

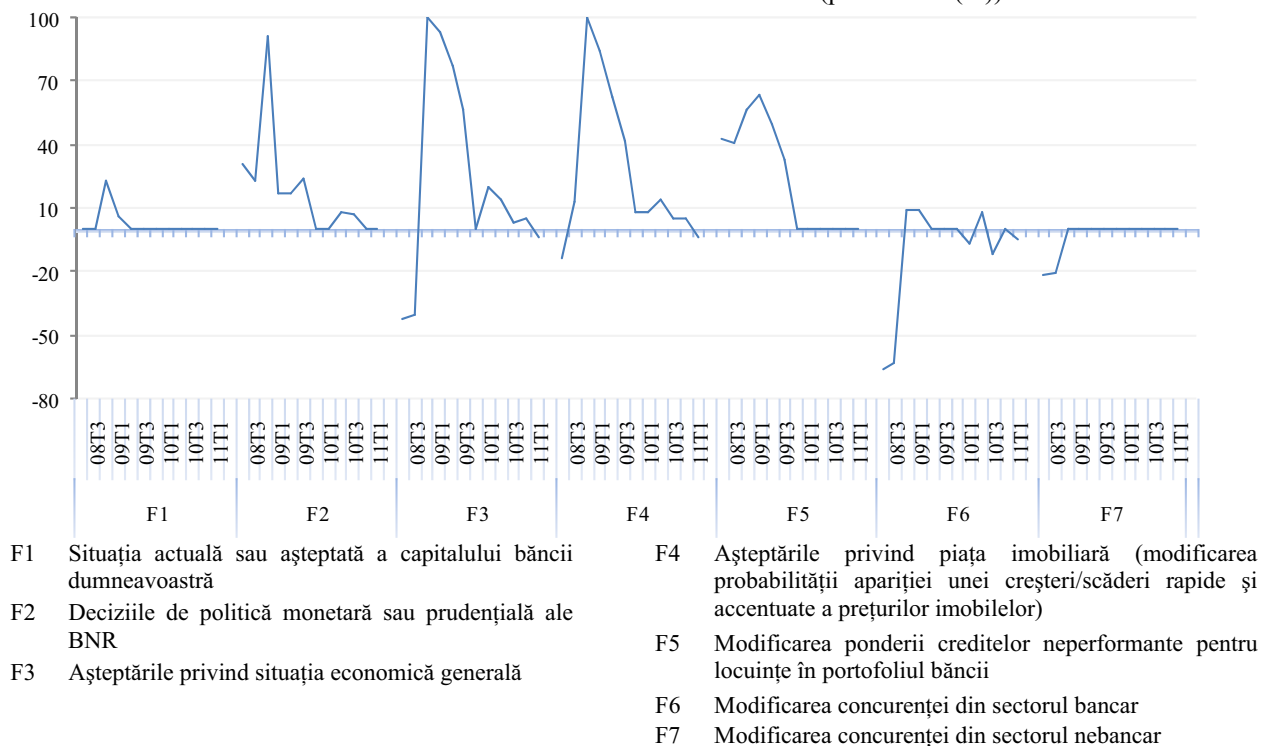
B2. Aspecte specifice creditării ipotecare (achiziția de locuințe și terenuri)

În T1/2011 nu s-au înregistrat modificări notabile care să determine o acțiune din partea băncilor, nici în sensul înăsprii, dar nici al relaxării standardelor de creditare (Grafic 8).

(i) Termenii creditării

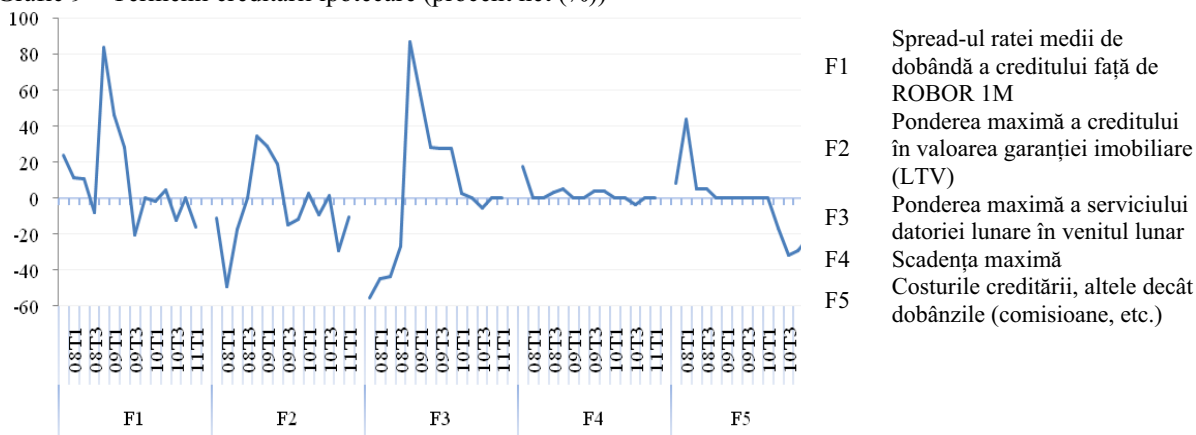
În cazul creditării ipotecare, băncile au recurs în T1/2011 la: (i) diminuarea costurilor aferente creditării, altele decât cele cu dobânzile, (ii) majorarea ponderii creditului în valoarea garanției imobiliare (*loan-to-value*) și (iii) diminuarea spread-ului ratei medii de dobândă față de ROBOR 1M. Ceilalți termeni ai creditării s-au menținut la același nivel (Grafic 9).

Grafic 8 - Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare (procent net (%))

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare

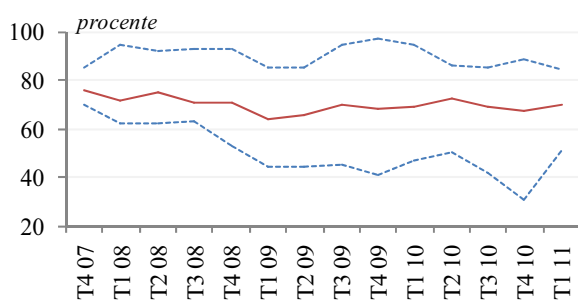
Grafic 9 – Termenii creditării ipotecare (procent net (%))

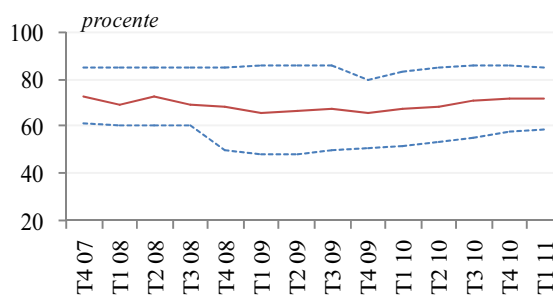
Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a termenilor creditării

Comportamentul băncilor tinde să se uniformizeze, ecartul între valorile LTV (*loan to value*) pentru creditele nou acordate în T1/2011 diminuându-se (Grafic 10). Este posibil ca reevaluarea garanțiilor să contribuie la ușoara creștere a LTV la nivelul portofoliului de credite imobiliare (Grafic 11).

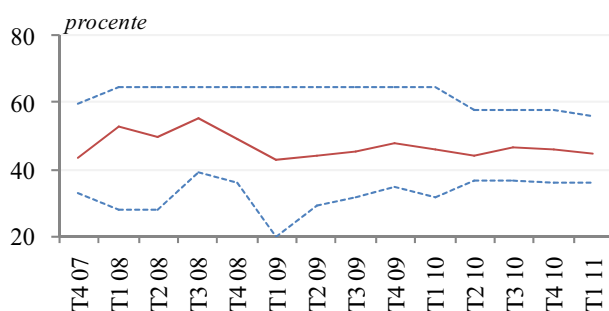
Grafic 10 – LTV - medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele nou acordate în trimestrul analizat

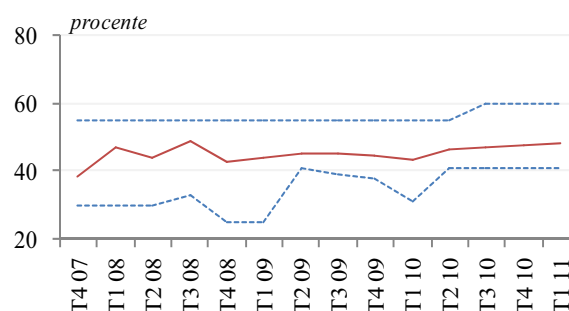
Grafic 11 – LTV - medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite acordate

Grafic 12 – Grad de îndatorare - medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele nou acordate în trimestrul analizat

Grafic 13 – Grad de îndatorare - medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite acordate

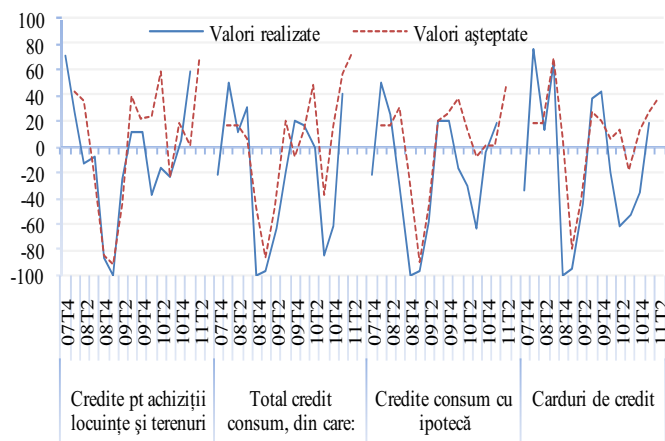
Băncile își mențin atitudinea prudentă, creditele nou acordate în T1/2011 având un grad mediu de îndatorare relativ apropiat de cel al anilor anteriori (2009-2010, Grafic 12). La nivelul întregului portofoliu se înregistrează o ușoară tendință de creștere, fiind posibil consecința diminuării veniturilor disponibile nete ale debitorilor.

(ii) Evoluția cererii de credite ipotecare și a prețurilor la locuințe

Cererea populației pentru creditele destinate achiziției de locuințe și terenuri s-a consolidat în T1/2011, peste 60 la sută din bănci (în procent net) semnaland o evoluție de acest tip (Grafic 14). Conform instituțiilor de credit, tendința va continua pe termen scurt (T2/2011).

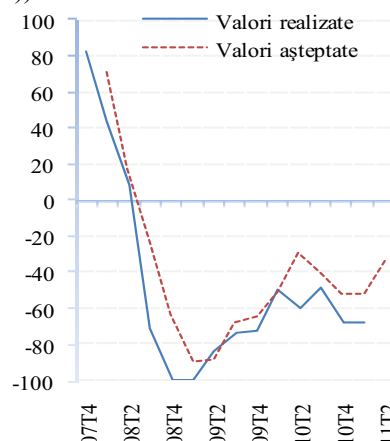
Băncile, în procent net de peste 60 la sută, raportează menținerea trendului descendent al prețului locuințelor și în T1/2011 (Grafic 15). Corecția înregistrată de prețul locuințelor în ultimii doi ani și așteptările de continuare a tendinței pledează pentru un management prudent al băncilor în cazul creditelor cu garanții ipotecare.

Grafic 14 – Modificarea cererii de credite (procent net (%))

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o creștere a cererii de credite

Grafic 15– Evoluția prețului locuințelor conform aprecierii băncilor (procent net %)

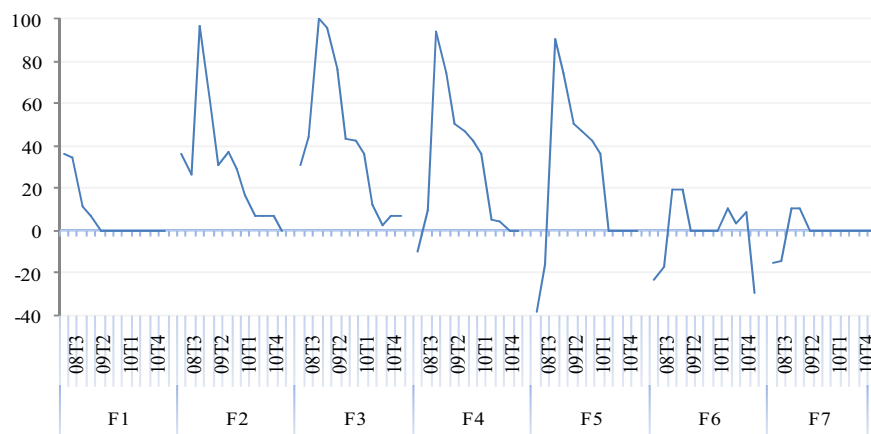

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o majorare a prețului locuințelor

B3. Aspecte specifice creditului de consum

Potrivit băncilor, relaxarea standardelor de creditare în T1/2011 se datorează intensificării concurenței din sectorul bancar (Grafic 16). Acestea au declarat că așteptările privind situația financiară a populației, care au avut o contribuție semnificativă la înăsprirea anterioară a standardelor de creditare, și-au pierdut din intensitate în T1/2011.

Grafic 16 - Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare (procent net (%))

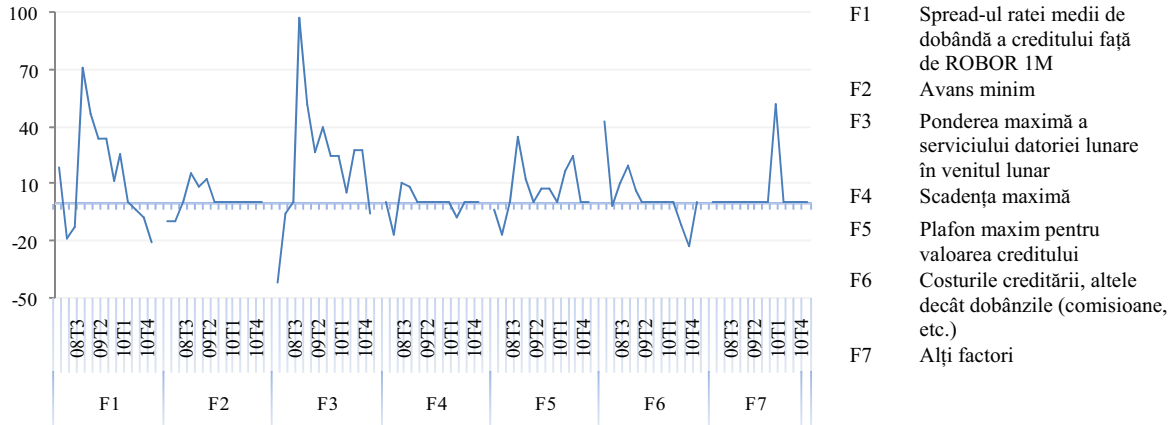
- F1 Situația actuală sau așteptată a capitalului băncii dumneavoastră
- F2 Deciziile de politică monetară sau prudențială ale BNR
- F3 Așteptările privind situația financiară a populației
- F4 Riscul asociat bonității clienților
- F5 Riscul asociat colateralului/ garanțiilor
- F6 Modificarea concurenței din sectorul bancar
- F7 Modificarea concurenței din sectorul nebanca

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare

(i) Termenii creditării

Măsurile inițiate de instituțiile de credit în T1/2011 s-au concretizat în diminuarea spread-ului față de ROBOR 1M (Grafic 17). Nu s-au înregistrat modificări notabile pentru ceilalți termeni de creditare.

Grafic 17 - Termenii creditului de consum (procent net (%))

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare

(ii) Evoluția cererii de credit de consum

Conform așteptărilor băncilor, cererea pentru creditele de consum a intrat în teritoriu pozitiv în T1/2011 (Grafic 14). Populația a solicitat deopotrivă credite de consum garantate cu ipotecă și carduri de credit în această perioadă.

Previziunile pentru T2/2011 sunt optimiste, băncile (în procent net de peste 70 la sută) anticipând o majorare a cererii, în special pe segmentul creditelor de consum garantate cu ipotecă.

(iii) Pierderea în caz de nerambursare (LGD)⁵

La nivel agregat, pierderea medie în caz de nerambursare (LGD) pentru creditele populației intrate în starea de nerambursare⁶ în T1/2011 este de aproximativ 45 la sută. Băncile au înregistrat pierderi similare pentru creditele de consum negarantate cu ipotecă și pentru cardurile de credit (aproximativ 70 la sută), în timp ce pierderile cele mai reduse le contabilizează creditele imobiliare și cele de consum garantate cu ipotecă (circa 25 la sută).

⁵Informația despre LGD pentru creditele acordate atât companiilor, cât și populației, trebuie interpretată cu prudență, având în vedere: (i) seria scurtă de date disponibile la bănci pentru a cuantifica acest indicator, (ii) metodologiile băncilor în curs de dezvoltare pentru calcularea LGD și (iii) problemele inerente primelor raportări ale acestui indicator.

⁶ Starea de nerambursare este definită conform Regulamentului BNR nr. 15/2006.

Anexă

Sondajul este efectuat trimestrial de BNR în lunile ianuarie, aprilie, iulie și octombrie. Are la bază un chestionar (publicat în cadrul analizei din mai 2008) care este transmis primelor 10 bănci alese după cota de piață aferentă creditării companiilor și populației. Aceste instituții dețin aproximativ 80% din creditare.

Chestionarul este structurat în două secțiuni, urmărind distinct caracteristicile creditului către (A) companii nefinanciare și (B) populație. Întrebările vizează opiniile băncilor privind evoluția:

- standardelor de creditare (normele interne de creditare sau criteriile ce ghidează politica de creditare a instituțiilor de credit),
- termenilor și condițiilor de creditare (obligațiile specifice agreate de creditor și debitor în contractul de credit încheiat, ex. rata dobânzii, colateralul, scadența etc.),
- riscurilor asociate creditării,
- cererii de creditare,
- altor detalii specifice creditării (așteptări privind prețul mediu pe metru pătrat al unei locuințe, ponderea serviciului datoriei în venitul populației, ponderea creditului în valoarea garanției imobiliare etc.).

Răspunsurile la întrebări sunt analizate din perspectiva **procentului net**.

În cazul întrebărilor care se referă la *standardele de creditare*, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat înăsprirea standardelor și procentul băncilor care au raportat relaxarea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci au înăsprit standardele de creditare, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci au relaxat standardele de creditare.

În cazul întrebărilor care se referă la *cererea de credite*, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat creșterea cererii de credite și procentul băncilor care au raportat scăderea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci a raportat creșterea cererii de credite, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci a raportat scăderea cererii de credite. Procentul net este calculat ținându-se cont de cota de piață a băncilor respondente. În mod similar sunt tratate răspunsurile și la celelalte întrebări, cu specificația că în notele graficelor sunt explicate valorile pozitive ale procentului net.

Opiniile acoperă evoluțiile din ultimele trei luni și așteptările privind următoarele trei luni.